

1986-05-05

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 8 ULTEVIS-SITOJAURESÄNKAN-HARREJAURE, JOKKMOKKS KOMMUN

Karta: 27I, 28I

Läge:

Area: 144 000 ha
varav ha land
och ha vatten

Naturgeografisk region:

36 b Lapplands högfjällsregion.
52 a Norra barrskogslappland med stora myrar.

Landskapsformer: Förfjällområde, fjällområde med platåer, bergkullslätt.

Terrängformer: Strukturmark, kanjon, isälvsavlagringar, sandur, glacifluviala terasser, palsar.

Vegetationstyper: Alpin vegetation, barrskog, urskog, lövskog, sjöar och vattendrag, myrar.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: G E B Z O
Sekundära: S H

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A Nyckellokal för tolkningen av landisens avsmältning. Välutbildade lösa avlagringar däribland Pietsauresandurn.

B Väsentligen opåverkat område.

C Sällsynta naturtyper och hotade arter.

E Ultevisplatån utgör ett säreget och ödsligt fjällområde med få motsvarigheter i landet. En av Sveriges största högfjällsslätter.

Nyckelord: Högfjällsplatå, palsar, sandur, urskog, djurliv.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Karaktären av obrutet fjällområde bevaras.

Planering och säkerställande:

De alpina delarna ingår i obrutet fjällområde. Reservatbildning pågår för Harrejaure urskogsområde.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr F1d

och område av riksintresse för kulturminnesvård nr

1986-05-05

BD 8

Området gränsar mot Gällivare kommunOmrådets huvuddrag:

Området är beläget söder om Stora Lule älvs mäktiga dalgång, ett av de djupaste snitten genom vår fjällkedja. De östra delarna utgörs av lågfjäll med höjder upp till 900 m och mellanliggande skogsland. Mera norrut, mellan St Lulevatten och Sitojauredalgången ligger Ultevis vidsträckta och svagt böljande urbergsplatå på ca 1 000 m ö h. Mer högaltin karaktär har fjällområdet i Nordväst med Kuotektjåkkå (1 515 m ö h) som högsta topp.

Vegetationsförhållandena inom de alpina området i öster och Jåkätkaskalako domineras helt av fattiga ensartade gräshedar med klynnetåg (*Juncus trifidus*) som karaktärsväxt. Ner mot björkskogsgränsen tar olika typer av rishedar över. Kring Laitaure och Sitojauresänkan förekommer hedbjörkskogar och ängsbjörkskogar. Söderut ökas inslaget av barrträd för att sedan övergå i en fjällbarrskog vid Harrejaure.

Ultevis. Nordväst om Ultevis ligger ett område som innefattar tre högvärdiga geomorfologiska objekt, Pietsaure-sandurn, Ahutikårså och de stora isälvsavlagringarna framför denna. Området speglar ett dramatiskt och intensivt formskapande skede vid tiden för inlandsisens försvinnande. Centralt på Ultevis ligger ett stort myrområde. Palsbildning både i form av kupalpalsar och palsflak förekommer vilket är anmärkningsvärt på denna nivå. Den omfattande palsbildningen är den sydligaste i fjällkedjan med undantag av några få mindre palsområden längre söderut.

Den extremt ödsliga och vegetationsfattiga högfjällsplatån betingas av det fattiga urberget. Faunistiskt är området dåligt känt. Sjöar och bäckar i Ultevisområdet hyser som regel goda örings- och rödingsbestånd. Även fisktomma sjöar förekommer. Ett exempel på Luspenåive som saknar utlopp och endast har ett nederbördsområde på 20 ha. En följd av detta är att Luspenåive är en extremt steril miljö.

Sitojauresänkan. Björkskogsklätt dalavsnitt med extremt mosaikformat landskap. Området är präglad av lokalklimatiska förhållanden (snöfattigt och sträng vinterkyla). Följden har blivit ett naturkomplex med björkskogar som bryts av med olika typer av subalpina hedar och myrmarker. De större och blötare myrarna utgörs av strängmyrar som är sällsynta i fjällkedjan. Området utgör ett övergångsområde mellan barrurskogen och fjällområde.

Harrejaure - Urskogsområde ligger i förfjällsterrängen strax söder om den stora fjällplatån Ultevistuottar. Det utgörs av en västlig mot fjällkedjan inskjuten bergkullslätt med utpräglat flack stormorfologi. Slätten avbryts dock i de centrala delarna av ett antal markerade berg och lågfjäll. Bland övriga terrängformer framträder två större sjöområden i SO och NV samt ett stort sammanhängande myrområde vid basen av sluttningen upp mot Ultevisplatån. Harrejaure urskogsområde utgör en naturlig förlängning av den björkskogsklädda Sitojauresänkan. Centralt i området ligger flera

1986-05-05

BD 8

och en större sjö Harrejaure 464 m ö h. Nordväst om denna del finns några markerade berg och lågfjäll där Tjuolak 788 m ö h är högst. Myr och kärr förekommer överallt men upptar aldrig någon stor yta. Skogsmarken dominerar av barrblandskog utom i myrarna och de övre sluttningarna där granen står ensam i glesa lågväxta bestånd. I det centrala sjöområdet och på lågfjällens sydsluttningar är skogen relativt välsluten, hög och grov. I det nordvästra sjöområdet där moränen är blockig finns däremot lågväxt luckig skog. Åldersspridningen är stor i bestånden - de äldsta är mellan 400 - 500 år. Torr frisk ristyp dominerar. Större delen av området har anslående urskogsprägel med gamla träd, torrakor och lågor. Flera hotade djurarter förekommer i trakten, såväl barrskogsgynnade som våtmarkslevande bl a salskrake, kungsörn och jaktfalk.

Autsutjvagge är en bred dalsänka där en sandur från istiden finns bevarad. Sandurn utgör ett delta avsatt på land under inlandsisens avsmältnings-skede. Den är 9 km lång och avslutas i nordväst vid sjön Pietsaure. Från sandurn leder en mäktig klippkanjon Ahutjkårså, bildad av smältvatten och framför den i norr i sjön Langas dalgång finns flera isälvsavlagringar t ex grusterrasser och rullstensåsar.

Värdeomdöme:

Pietsaure-sandurn, Ahutjkårså och de stora isälvsavlagringarna framför denna speglar ett dramatiskt och intensivt skede vid tiden för landisens försvinnande. Den vegetationsfattiga högfjällsplatån Ultevis ger ett extremt ödsligt och torftigt intryck och är en i Sverige sällsynt landskapstyp med landets sydligaste, större palsmyrområde i ett ovanligt läge. Sitojauresänkans mosaikartade vegetation utgör ett övergångsområde mellan den alpina zonen och fjällurskogen vid Harrejaure. Urskogsområdet har högsta värdeklass som följd av sin storlek, mångformighet och karaktäristiska urskogsprägel. Området är även en stor betydelse för flera hotade arter.

Anmärkningar:

Riksobjektet innefattar värdekärna 67 och 71 i fjällutredningen. Gränserna har omarbetats. Området innefattar ett klass I, två klass II och tre klass III-området i geomorfologiska fjällkarteringen.

Referenser:

Andersson, L, Rafstedt, T, von Sydow, U, 1985: Fjällens vegetation. Norrbottens län. Statens naturvårdsverk.

Statens naturvårdsverk 1981: Faunaområden i fjällregionen. SNV PM 1292.

1986-05-05

BD 8

Löfgren, R(red), 1984: Inventering av urskogsartade områden i fjällregionen SNV PM 1511.

von Sydow, U, 1983: Vegetationskarta över de svenska fjällen, kartblad nr 7 östra Saren/Stora sjöfallet (28H/28I). Statens Lantmäteriverk.

Hoppe & Melander 1979: Geomorfologiska kartbladet 28I Stora Sjöfallet. SNV PM 1207.